

Kustmarkens Hundtjänst AB

Remissyttrande: Ledarhundar (Ds 2022:16)

Den 30/6-2022 kom regeringens förslag på ny lagstiftning för ledarhundsverksamheten. Nedan följer först en sammanfattning av Ds 2022:16 Ledarhundar. Därefter följer Kustmarkens Hundtjänst AB:s remissvar.

Kustmarkens Hundtjänst AB
kustmarkens@telia.com

Ledarhundar Ds 2022:16
Dnr: S2022/03154

October 25, 2022

Inledning

I promemorian föreslås en ny lag med ett ändrat ansvar för myndighetsutövningen för ledarhundsverksamheten. Lagförslaget innebär att myndighetsutövningen skall föras över från den ideella föreningen Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet. Förutom förslaget till lag om ändrat ansvar för myndighetsutövning föreslås det i promemorian att all verksamhet som berör ledarhundar; exempelvis ansvaret för att anordna utbildningar, vidareutbildningar av ledarhundsekipage, support och ge stöd till Ledarhundsförare, uppföljning, ansvar för ledarhundens hälsa tillika veterinärvård, information om ledarhundsverksamheten, samverkan med syncentraler och dövblindteam skall föras över till en förvaltningsmyndighet. Den nya lagen syftar till att ge synskadade efter behovsprövning och på vissa villkor en möjlighet att disponera en Ledarhund.

För att beviljas en dispositionsrätt till ledarhund ska det, enligt promemorian, krävas att den sökande är minst 18 år och är bosatt i Sverige. Den sökande skall ha en synnedsättning som innebär avsaknad av ledsyn och använda Ledarhunden som förflyttningshjälpmedel samt ge ledarhunden en god omsorg och goda levnadsvillkor. Den som beviljas en dispositionsrätt ska tilldelas en Ledarhund inom skälig tid. Den som tilldelas en ledarhund ska under den tid som hen disponerar Ledarhunden genomgå utbildningar tillsammans med Ledarhunden. Hen skall se till att ledarhunden får den veterinärvård som behövs samt genomgå regelbundna obligatoriska hälsokontroller.

Dispositionsrätten kan återkallas om den som tilldelats ledarhunden trots ett beslut med begäran om rättelse inte längre uppfyller kraven för dispositionsrätten. En ledarhund som inte längre är tjänstduglig får tas tillbaka utan att dispositionsrätten till ledarhunden återkallas. Beslut enligt lagen skall kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd skall krävas vid överklagande till kammarrätten. Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1a juli 2023. I samband med ikraftträdandet upphävs lagen 2005:340 om överlämnande av vissa förvaltningsuppgifter till den ideella föreningen Synskadades Riksförbund.

Kustmarkens Hundtjänst förutsätter att målsättningen med promemorian skall vara att skapa ännu bättre förutsättningar för människor med synnedsättningar och hörselnedsättningar i kombination, samt att öka tillgängligheten för dessa i samhället så som en ledarhund ger förutsättningar för. Kustmarken vill vara tydliga med att förslaget med att flytta verksamheten från Synskadades riksförbund till en förvaltningsmyndighet som Myndigheten för delaktighet är kommer att få motsatt effekt. Ledarhundsverksamheten är långt ifrån MFDs uppdrag. Dess uppdrag: ”MFDs huvudsakliga arbete handlar om att sprida och utveckla kunskap om funktionshinderpolitiken och rättigheter för personer med funktionsnedsättning, samt att erbjuda stöd för ett effektivt genomförande av funktionshinderpolitiken.” Ledarhundsverksamheten som föreslås enligt promemorian att flyttas till MFD innebär helt nya uppgifter för myndigheten.

En tillbakablick

Tjänstehundar i Sverige i organiserad form startade i början på 1900-talet. Schäferhundar köptes in från Tyskland för polisiär användning. Efter första världskriget 1936 startade Arméhundskolan i Sollefteå. Verksamheten omfattade hela sambandskedjan från avel till utbildning och uppföljning av användare. Under 1950-talet startades den första utbildningen av ledarhundar i organiserad form i Sollefteå. Den svenska tjänstehundsverksamheten samlades på en och samma plats. År 1971 blev hundskoleverksamheten en egen myndighet genom Försvarets hundskola. Det behövdes ytterligare budgetmedel. Huvudmannskapet för hundskoleverksamheten överfördes från Forsvarsdepartementet till Socialdepartementet År 1978 och namnet ändrades till Statens hundskola. Synskadades Riksförbund bildades År 1889 under namnet De blindas förening. Synskadades Riksförbund har varit delaktiga under uppbyggnaden av Sveriges ledarhundsverksamhet sedan 1950-talet. I slutet av 1950-talet bildas Föreningen Sveriges Dövblinda som idag heter Förbundet Sveriges Dövblinda. De första ledarhundarna anpassade för människor med dövblindhet dresserades och levererades i början på 1970-talet.

Statliga tjänstehundsanvändare

Det finns flera typer av tjänstehundar, till vilka det är olika krav på för olika typer av tjänstehundar. **Det är endast tjänstehunden ledarhund och dess verksamhet som verkar under lagen om offentlig upphandling.** Inga andra tjänstehundsverksamheter tillämpar lagen om offentlig upphandling i sin verksamhet. Lagen om offentlig upphandling som tillämpas endast i ledarhundsverksamheten gör verksamheten instabil och mycket sårbar.

Idag används statliga tjänstehundar av:

- Polisens hundenhet: där polishundar används både i brottsförebyggande arbete och utredning av brott. Polisen använder i huvudsak två typer av hundar Patrullhundar och specialsökhundar.
- Försvarmaktens hundenhet: inom vilken hundar används till många olika områden. Sökhundar som söker minor, ammunition och vapen. Hundarna används även som bevakningshundar.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och dess hundenhet. Hundarna används i huvudsak som räddningshundar och minhundar.
- Tullverkets hundenhet: hundarna används bland annat i gränskontroller och den huvudsakliga uppgiften är att söka efter Narkotika.
- Kriminalvårdens hundenhet: hundarna används främst till att söka Narkotika och förhindra att Narkotika kommer in på anstalterna.

- Synskadades Riksförbunds hundenheter: ledarhundar och ledarhundar för dövsblinda. För människor med en synnedsättning eller blindhet och/eller en hörselnedsättning. Hundens främsta uppgift är att öka hundförarens rörlighet och självständighet och delaktighet i samhället.

Samtliga hundenheter har var och en unik expertis och ett helhetsperspektiv runt deras verksamhet. Denna expertis är att likna vid specialkompetens och har tagit många år att bygga upp. I promemorian föreslås att bryta isär ledarhundsverksamheten och flytta den till en förvaltningsmyndighet.

Remissyttrande gällande Ds 2022:16 Ledarhundar

Kustmarkens Hundtjänst AB är idag Sveriges äldsta och största ledarhundskola, samt den enda med permanent anläggning i syftet. Vi är verksamma i Sveriges ledarhundsverksamhet och har så varit i över 30 år. Vi har ett förflutet på dåvarande Statenshundskola i Sollefteå och har under alla år samverkat med Synskadades riksförbund, regionala syncentraler och dövsblindteam. På Kustmarkens arbetar idag 8 personer, 7 yrkesdressörer på heltid och en halvtidstjänst på kontor. Kustmarkens personal har alla en samlad kompetens av helheten i sambandskedjan. Kustmarken har sedan starten dresserat och levererat över 500 ledarhundar anpassade för människor med särskilda behov.

Vi lämnar härmed vårt remissyttrande över departementskrivelsen om ledarhundar (ds 2022:16).

Sammanfattning

Kustmarkens anser att ledarhunden fortsatt skall vara en tjänstehund och **tillstyrker** att staten fortsatt skall ansvara för ledarhundsverksamheten. Vi anser att staten skall stå för stöd och finansiering samt för tillsyn av verksamheten.

Vi **avstyrker** att flytta verksamheten från Synskadades Riksförbund till en förvaltningsmyndighet. Synskadades Riksförbund är bäst lämpat att ansvara för verksamheten och har som Sveriges äldsta handikapporganisation varit högst delaktig i uppbyggnaden av Sveriges ledarhundsverksamhet sedan starten efter andra Världskriget på dåvarande Arméhundskolan och därefter på Statenshundskola. Ledarhunden är en tjänstehund och likt övriga tjänstehundar och dess hundenheter som har helhetsperspektivet över verksamheterna, är därför bäst lämpade att ansvara för respektive verksamhet.

Synpunkter på avsnitt 5.1 Möjligheten för personer med synnedsättning att få disponera en ledarhund bör vara Statens.

Kustmarkens instämmer i att ansvaret för att tillhandahålla ledarhundar till personer avsaknad av ledsyn skall ligga på Staten som övriga tjänstehundar.

Synpunkter på avsnitt 5.2 Ledarhundsverksamheten skall föras över på en förvaltningsmyndighet.

Kustmarkens avstyrker förslaget. Vi anser att det saknas fakta och konsekvensanalyser i betydligt större omfattning för att ändra huvudmannskapet för ledarhundsverksamheten. Ledarhundsverksamheten är mycket komplext och då vi anser att riskerna att verksamheten bryts isär med att flytta verksamheten till en förvaltningsmyndighet avstyrker vi förslaget.

Synpunkter på avsnitt 5.3 Ledarhundsverksamheten bör föras över till myndigheten för delaktighet.

Kustmarkens avstyrker förslaget. Flyttas verksamheten från Synskadades Riksförbund till myndigheten för delaktighet kommer ledarhundsverksamheten brytas isär. Sambandskedjan och helhetsperspektivet kommer omöjliggöras. Myndigheten för delaktighet är tydliga med att varje del o sak i ledarhundsverksamheten kommer upphandlas och resultatet är att ledarhundsverksamheten som Synskadades Riksförbund byggt upp i över 80 år kommer att brytas isär. Konsekvenserna för människorna med en funktionsnedsättning som synnedsättning, blindhet och hörselnedsättning innebär som ansöker och eller disponerar en ledarhund kommer att förändras i grunden. Konsekvensanalyser för dessa människor är inte prioriterade. Att sådana här förslag på förändringar ens kommer på tal utan mer omfattande utredningar är i sig mycket oroande.

Synpunkter på avsnitt 5.4 En ny lag skall införas.

Kustmarkens tillstyrker förslaget. Styrdocumentationen bör ses över och därmed främst villkor för dispositionsrätt till ledarhund där vi anser att den sökande:

- Är minst fyllda 15 år
- Är bosatt i Sverige
- Har en synnedsättning som innebär avsaknad av ledsyn, alternativt nedan
- Har en synnedsättning och hörselnedsättning som tillsammans innebär behovet av hjälp i förflyttning
- Ge hunden god omsorg och relevanta levnadsvillkor

Synpunkter på avsnitt 5.5 Ledarhundar skall tillhandahållas genom dispositionsrätt.

Kustmarkens tillstyrker förslaget.

Synpunkter på avsnitt 5.6 Ansökan om dispositionsrätt.

Kustmarkens tillstyrker förslaget. Kustmarkens vill tillägga att ansökningsprocessen och dess styrdokument också anpassas för människor med dövblindhet.

Synpunkter på avsnitt 5.7 Villkor för att beviljas en dispositionsrätt till ledarhund.

Kustmarkens tillstyrker förslaget.

Synpunkter på avsnitt 5.8 Tildelning av ledarhund.

Kustmarkens avstyrker förslaget. Formuleringen ”inom rimlig tid” eller ”skälig tid” är svårt att förhålla sig till och bör därför konkretiseras. Vi föreslår formuleringen: **Den som fått en dispositionsrätt till ledarhund eller ledarhund anpassad för förare med syn och hörselnedsättning skall tilldelas en ledarhund inom 6 mån.**

Synpunkter på avsnitt 5.9 Krav på utbildning och veterinärvård.

Kustmarkens tillstyrker del av förslaget. Kustmarkens anser att regelbundna hälsokontroller skall genomföras i samråd med Synskadades Riksförbunds utsedda representanter. Då veterinärvården skenar i priser då riskkapitalbolagen äger veterinärstationer och har kartellbildning innebär det enorma kostnader för verksamheten.

Synpunkter på avsnitt 5.10 Dispositionsrättshavaren bör ha en försäkring.

Kustmarkens tillstyrker förslaget.

Synpunkter på avsnitt 5.11 Återkallelse av dispositionsrätt och återtagande av tilldelad ledarhund.

Kustmarkens tillstyrker förslaget.

Synpunkter på avsnitt 5.12 Överklagande.

Kustmarkens tillstyrker förslaget.

Synpunkter på avsnitt 5.13 Förutsättningarna för att få behandla personuppgifter i ledarhundsverksamheten.

Kustmarkens tillstyrker förslaget.

Med vänliga hälsningar,
Kustmarkens Hundtjänst AB

Robert Jönsson

Carina Jönsson